

Lai apgūtu prasmes apsaimniekot purvus un atgrieztu purviem dabas daudzveidībai nepieciešamās atklātās platības, Latvijas un Lietuvas zinātnieki, pašvaldības, nevalstiskās organizācijas un atbildīgās valsts institūcijas ir uzsākušas Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības projektu "OPEN LANDSCAPE".

Projekts Nr. LLI-306

"Dabas daudzveidības saglabāšana LV-LT pārrobežu reģiona mitrājos, izmantojot daudzveidīgus apsaimniekošanas pasākumus" (OPEN LANDSCAPE)

Projekta mērķis: izveidot kopīgu metodoloģiju mitrāju biotopu apsaimniekošanai Latvijas-Lietuvas pierobežas reģionos. Projektu līdzfinansē Interreg V-A Latvijas - Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.-2020. gadam.

Projekta aktivitātes:

- Mitrāju biotopu inventarizācija un kartēšana Latvijas un Lietuvas pilotteritorijās.
- Bioloģiskās daudzveidības izvērtējums, izplatības un aizsardzības statusa noteikšana inventarizētajām pilotteritorijām.
- Dabas aizsardzības plānu izstrāde dabas liegumiem "Supes purvs" un "Pelēču ezera purvs".
- Apsaimniekošanas metožu izstrāde dažādiem mitrāju biotopu veidiem.
- Apsaimniekošanas pasākumu īstenošana 4 demonstrējumu teritorijās Latvijā un Lietuvā.
- Metodoloģijas izstrāde mitrāju biotopu atjaunošanas/apsaimniekošanas pasākumu efektivitātes novērtēšanai un ilgtermiņa monitoringam.
- Rokasgrāmatas sagatavošana par dažādām pielietojamajām mitrāju apsaimniekošanas metodēm Latvijas-Lietuvas pierobežas reģiona īpaši aizsargājamās dabas teritorijās
- Apmācību semināru organizēšana ieinteresētajām pusēm (zemes īpašnieki, pašvaldības, atbildīgās iestādes) par mitrāju saglabāšanu un apsaimniekošanu.

Eiropas Reģionālā attīstības fonda līdzfinansējums, 318 212,63 EUR

Projekta īstenošanas laiks: 03.04.2018. – 02.04.2020.

Vairāk informācijas: latlit.eu

Par šīs publikācijas saturu pilnībā atbild Preiļu novada dome un tas nekādos apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

Grauzutes un Sartu reģionālo parku direkcija (LT)
sartaigrazute.am.lt

Sabiedriskā organizācija "Dabas mantojuma fonds" (LT)
www.gpf.lt

Dabas aizsardzības pārvalde (LV)
www.daba.gov.lv

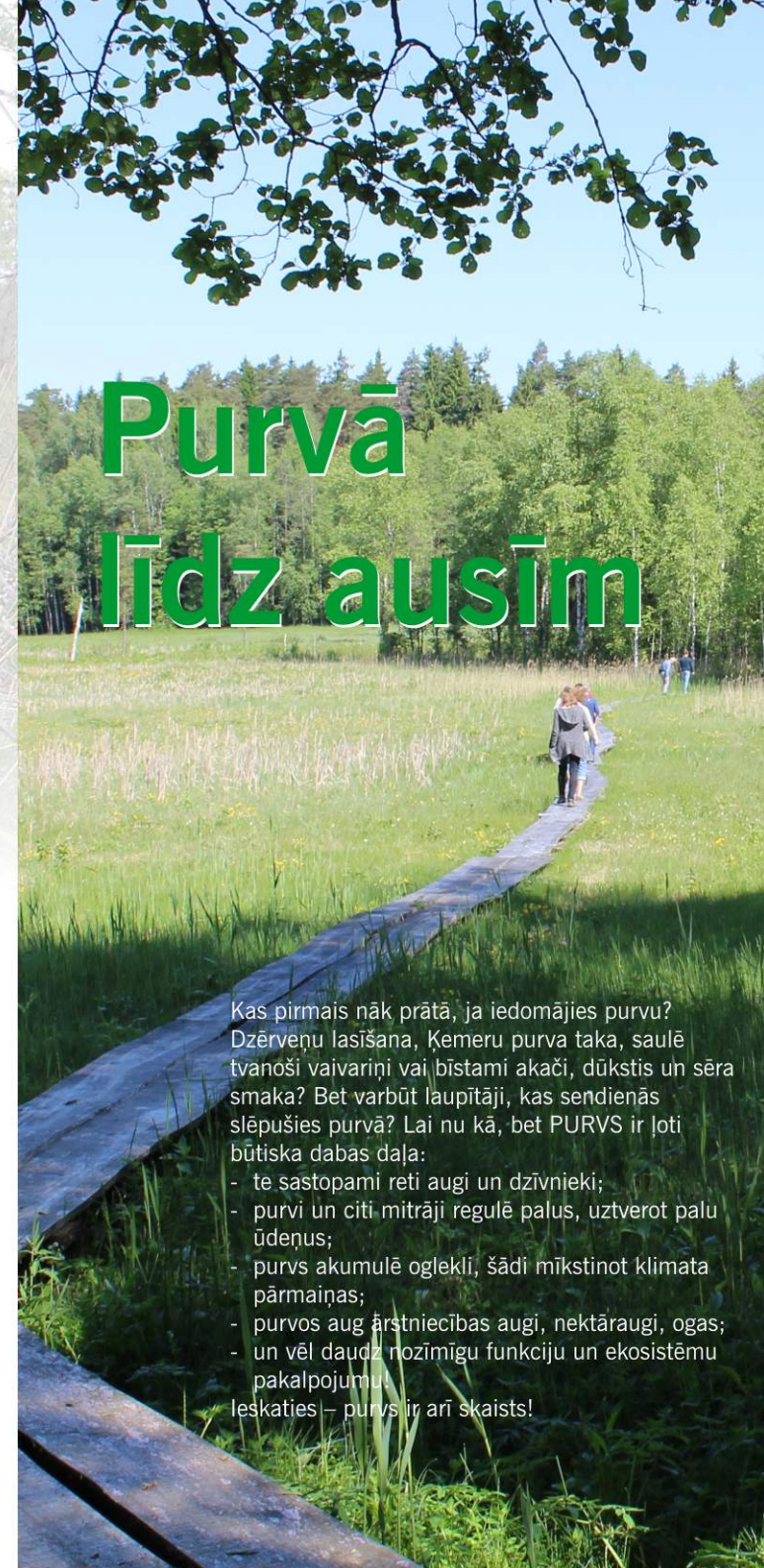
Biržu reģionālā parka direkcija (LT)
www.birzuparkas.lt

Viesītes novada pašvaldība (LV)
www.viesite.lv

Preiļu novada pašvaldība (LV)
www.preili.lv

Purvā līdz ausīm

Kas pirmais nāk prātā, ja iedomāties purvu? Dzērveņu lasīšana, Kemeru purva taka, saulē tvanoši vaivariņi vai bīstami akači, dūkstis un sēra smaka? Bet varbūt laupītāji, kas sendienās slēpušies purvā? Lai nu kā, bet PURVS ir ļoti būtiska dabas daļa:

- te sastopami reti augi un dzīvnieki;
 - purvi un citi mitrāji regulē palus, uztverot palu ūdeņus;
 - purvs akumulē oglekli, šādi mīkstinot klimata pārmaiņas;
 - purvos aug ārstniecības augi, nektāraugi, ogas;
 - un vēl daudz nozīmīgu funkciju un ekosistēmu pakalpojumu.
- leskaties – purvs ir arī skaists!

Dažādi purvi

Purvam ir raksturīga aktīva kūdras veidošanās, pastāvīgs vai periodisks mitrums un īpaša augu un dzīvnieku valsts. Purvi veidojas, aizaugot ūdenskrātuvēm vai pārpurvojoties sauszemei.

Sastopami dažādi purva tipi:

- **zemais jeb zāļu purvs** veidojas mitrās vietās ar bagātīgu pazemes un virszemes ūdeņu pieplūdi. Veidojas zemienēs vai starppauguru ieplakās, sastopams ezeru krastos, upju palienēs, augsto (sūnu) purvu malās. No augiem dominē augstie grīšļi, arī niedres, daudz sūnu sugu, bet nav sastopami sfagni – “baltā sūna”. Īpaši daudz retu augu ir kaļķainajos zāļu purvos.
- **pārejas purvs** veidojas no zāļu purviem, kad tajos uzkrājas vairāk kūdras un ir samazinājusies pazemes ūdeņu ietekme, pieaugot nokrišņu lomai. Pārejas purvos aug gan zāļu purviem, gan augstajiem purviem raksturīgie augi – augstie un zemie grīšļi, niedres, zaļšūnas, sfagni.
- **augstie (sūnu) purvi** veidojas no pārejas vai zāļu purviem, kad kūdras slānis ir jau izveidojies tik biezs, ka vairs nav iespējama pazemes ūdeņu pieplūde. Ūdens un barības vielas šādā purvā nonāk tikai ar nokrišņiem. Augstajiem purviem ir kupolveida vai lēzena virsma, tiem raksturīgi ciņi un lāmas. Sfagni veido ciešu vienlaidus paklāju, dominē spilves un dažādi sīkkrūmi – vistenes, andromedas, virši.

Dabas vērtības purvos

*Purenīšis noziedēja
Pašā purva vidiņā,
Nerod ganī ganīdami,
Ne arāji ecēdami.*

Tā kā purvos patiešām ir cilvēkam grūti pieejamas vietas un arī īpaši apstākļi, piemēram, mitrums, ir daudzas retas augu un dzīvnieku sugas, kurām purvs ir nepieciešams izdzīvošanai.

No augiem tās ir aizsargājamas orhideju sugas, bezdeļīgactiņa, melncere, ciņu mazmeldrs, parastā kreimule, pundurbērzs un daudzas citas. Purvos sastopamas arī retas un aizsargājamas sūnu sugas.

Tikai purvos ligzdo dzeltenais tārtiņš un purva tilbīte, bet gājputni – zosis, dzērves – purvos barojas starp pārlidojumiem. Augsto purvu minerālaugsnes salās mēdz būt ļoti vecas priedes, kuru zari spēj izturēt lielo plēsīgo putnu, piemēram, klinšu ērgļa ligzdas svaru. Tāpat šiem putniem svarīga ir iespēja ligzdot netraucēti.

Saimniekošana purvā

*Ēdiet, govīs, purva zāli,
Līdz pavilnis noziedēs,
Kad pavilnis noziedēs,
Tad laidīšu ābolā.*

Pirms gadsimta un vēl agrāk daudzi zāļu purvi saglabājušies neaizauguši ar krūmiem, pateicoties apsaimniekošanai – te plāva zāli sienam un ganīja lopus, lai gan grīšļus uzskatīja par nekvalitatīvu lopbarību. Bet, ja zemes nav daudz, tad praktiski jāizmanto viss iespējamais! Zāļu purviem toties par sliktu nāca pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados uzsāktie centieni paaugstināt to produktivitāti – nosusinot, piesējot zāli, mēslojot, kaļķojot.

Augsto purvu platības savukārt samazinājušās kūdras ieguves dēļ.

Latvijā un Lietuvā visus purvu veidus negatīvi ietekmējusi nosusināšana. Jo sausāks ir purvs, jo intensīvāk tajā aug koki un krūmi. Šādā pārveidotā ainavā vairs nav piemērotu dzīvotņu retajiem augiem un dzīvniekiem, kā arī iet bijā pats purva biotops – straujāk mineralizējas kūdras slānis un purvs pārtop mitrā mežā.

